

1. MEŞHÛR KİRÂAT İMAMLARI

1- Nâfi' b. Abdurrahman (ö.169/785)

Kırâat imamlarının tartışmasız en önde geleni Nâfi' b. Abdurrahman'dır. Nâfi'(ö.169/785), aslen İsfahanlıdır (İbn-i Mücahid, Kitabü's-Seb'a, s.54.) Medine kırâat imamıdır. Kırâat tahsilini Medine'de yaptı ve yetmiş kadar tâbiîden kırâat aldı.Kırâatını; İmam Ebû Ca'fer, Abdurrahman b. Hürmüz el- A'rac, Şeybe b. Nisah, Müslim b. Cündeb, Yezid b. Rûmân'dan almış; bunlar da Ebû Hureyre, Abdullah b. Abbas b. Ayyaş'tan öğrenmişler; bunlar da Zeyd b. Sâbit, Übeyy b. Kâ'b ve Ömer b. el-Hattâb'dan almışlar; bunlar da Hz. Peygamber'den öğrenmişlerdir (İbn-i Mihran en-Nisâbûrî, el-Ğâye fi'l-Kıraati'l-Aşr(tk. Muhammed Ğiyâs el-Cenbâz), 2. baskı, Riyad 1990,s.46.) Yaşadığı dönem içerisinde kendisinden çok sayıda insan kıraat okumuş ve almıştır. Kıraat talebeleri arasında İmam Mâlik b. Enes, el-Leys b. Sa'd, Ebû Amr b. Alâ el-Basrî, İsmail b. Ca'fer b. Verdân, Süleyman b. Müslim b. Cemmâz, İsmail b. Ebû Üveys, Ya'kûb, İbrahim b.Sa'd, İsâ b. Mînâ ve Osman b. Saîd el-Mısrî yer almaktadır. İbn-i Mücahid Kitabü's-Seb'a, s.54-64.

Endülüslü Kırâat ve dil âlimi Mekki b. Ebî Tâlip el- Kaysî(ö.437/1045), Nâfi'(ö.169/785) ve Âsım(ö.127/745) kırâatlarını, kırâatların en evlâsı, senedi en sağlam olanı ve Arapça bakımından en fasihi kabul eder. Fesahatta bunları Ebû Amr(ö.154/771) ve Kisâî'nin(ö.189/805) kırâatları takip eder. Zerkeşî, el-Burhân, I/480.

Nâfi'nin kırâatı, râvilerinden Kâlun(ö.220/835) ve Verş(ö.197/812) tarafından günümüze kadar intikal etmiştir. Asıl adı Ebû Mûsâ İsâ b. Mîna' b. Verdân ez-Zürekî el-Medenî olan Kâlûn 120 (737) yılında Medine'de doğmuş ve 220'de (835) Medine'de vefat etmiştir. Rivâyetlere göre Kâlûn, köle olarak Arabistan'a getirilmiş Rum bir âileden gelmektedir. Nâfi'nin üvey oğlu olduğu bildirilmektedir. Kâlûn (kalon) kelimesi Rumca güzel demek olduğundan Nâfi ona güzel okuyuşu sebebiyle bu lakabı vermiştir. Kâlûn yirmi yılı aşkın bir süre hocası Nâfi'nin kırâat derslerine iştirak etmiş ve onun gözetiminde defalarca Kur'an'ı hatmetmiştir. Kendisinden de çok sayıda insan kırâat okumuştur. Kâlûn'un tarîklerinden en meşhûru ve kitaplarda nakledileni Ebû Neşît (ö.258/871) ve el- Hulvânî (ö.250/864)

tarîkleridir. Kâlûn'un kırâatı için bk.Zehebî, Ma'rifetü'l-Kurrâ'i'l-Kibâr ale't-Tabakât ve A'sâr (nşr. Tayyar Altıkulaç)TDV İslam Merkezi Yay., İstanbul 1995, I/ 326-328; İbnü'l-Cezerî, Ğâyetü'n-Nihâye fi Tabakâti'l-Kurrâ (nşr. G. Bergstraesser)I-II ,Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1402/1982, I/615-616; a.mlf., en-Neşr, I/82-88; el-Kâdî, el-Büdûru'z-Zâhire, s.8-9;

Nâfi'nin ikinci râvisinin asıl adı Osman b. Said b. Abdullah b. Amr olup Verş lakabı ile meşhur olmuştur.. Verş aslen Endülüs Kayrevanlı bir âilenin çocuğu olarak 110 yılında Mısır'ın Kıft şehrinde dünyaya geldi. Kıraat öğrenmek üzere Medine'ye Nâfi'nin yanına gitti. Uzun bir süre ondan ders aldı. Kısa boylu, beyaz tenli yeşil gözlü idi. Hareketlerinin çabuk olması sebebiyle hocası onu güvercine benzeyen kuş olan "verşân" lakabıyla çağırmaya başladı. Bu isim daha sonra Verş şeklinde kısa söylenmeye başlandı. Bu isimle meşhûr olduğu gibi kendisi de bu lakabı çok beğenmekteydi. Eğitimini tamamlayınca Mısır'a döndü ve burada uzun yıllar kıraat okuttu. Bölgedeki kıraat rivâyetlerinin büyük bir kısmı kendisine ulaşır. Verş, Me'mun'un hilafeti yıllarında Mısır'da vefat etti. Verş'in tarîkleri el-Ezrâk (ö.240/854) ve elİsfehânî'dir(ö.296/908). Verş'in kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I,323-326; İbnü'l-Cezerî, Gayetü'n-Nihâye, I/ 502-503; a.mlf., en-Neşr, I/88-95; el-Kâdî,a.g.e., s.8-9.

Nâfi, 169(785) yılında Medine'de vefat etti. Ölüm döşeginde çocukları kendisinden vasiyet

etmesini isteyince “Allah’tan korkun, aranızdaki şeyleri düzeltin ve eğer inanıyorsanız Allah’a ve Rasûlüne itaat edin.” Ayetini okumuştur. El-Enfâl 8/1. Kırâatı için bk. İbn-i Mücahid, Kitâbu’s-Seb’a, s.54-64; el-Enderâbî, Ebû Abdullah Ahmed b. Ebû Ömer, Kırâ’âtü’l-Kurrâ’il-Ma’rûfîn (nşr. Ahmet Nasif el-Cenâbî), Beyrut 1405/1985,s. 51-63; Dâni, Teysir, s.4; Zehebî, a.g.e., I/242-247; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n-Nihâye, II/330-334; el-Kâdî, a.g.e., s.7-8.

2- İbn-i Kesir(ö. 120/738)

Aslen İranlı olan Ebû Ma’bed Abdullah b. Kesir b. Amr ed-Dârî 45 (665) yılında Mekke’de doğdu. Kırâatı; Mücahid b.Cebr, Dirbâs (İbn-i Abbas’ın kölesi), Abdullah b. es-Sâib, İkrime el-Berberî ve Muhammed b. Kays b.Mahreme’den okudu. Böylece kırâat zincirinden birisi Mücahid b. Cebr- Abdullah b.Abbas- Übey b. Ka’b yoluyla kesintisiz olarak Hz. Peygamber’e ulaşır. Diğer zinciri ise; Dirbâs- Abdullah b. Abbas- Übey b. Ka’b- Hz. Peygamber şeklindedir. Kendisinden de Ma’ruf b. Müşkân, Şibl b. Abbad, Halil b. Ahmet, Ebû Amr b. Alâ, İbn-i Cüreyc, Eyyüb es-Sahtiyânî, İsmail b. Abdullah el-Kıst, Süyyan b. Uyeyne gibi önemli şahsiyetler kıraat ve hadis öğrenmiştir. Onun kıraatının güvenilirliği üzerine Mekkelilerin icması vardır. O hem Mekke’nin kârîsi hem de Mescid-i Harâm’ın mukrîsi idi ve bu vasfı vefatına (120/738) kadar devam eder. Kırâatı ve hayatı için bk. İbn-i Mücahid, Kitâbu’s-Seb’a, s.64-66, 92-94, Enderâbî, Kırâ’âtü’l- Kurrâ’i’l-Ma’rûfîn, s.65-73; Dâni, Teysir,s.4; Zehebî, Ma’rifetü’l-Kurrâ’,I/197-203; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n-Nihâye, I/443-445; el-Kâdî, el-Büdûru’z-Zâhire, s.13-15;

İbn-i Kesir’in kırâatı Ahmed b. Muhammed el-Bezzî(ö.250/864) ve Muhammed b. Abdurrahman Kunbül (ö.291/904) rivâyetleriyle günümüze intikal etmiştir. Bezzî’nin hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I/365-370; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n-Nihâye, I/119- 120; a.mlf.,en-Neşr,I/95-97; el-Kâdî, a.g.e., s.14; Tayyar Altıkulaç,”Bezzî”, DİA, İstanbul 1992, VI/114-115. Kunbül’ün hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I/452-453; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n- Nihâye,II/165-166; a.mlf., en-Neşr, I/97-101; el-Kâdî, a.g.e., s.14-15;

3- Ebû Amr b. Alâ (ö.154/771)

Ebû Amr Zebân b. el-Alâ b. Ammar el- Mâzinî el-Basrî Arap asıllı olup 70 (689) yılında Mekke’de doğdu. Tahsil hayatını Mekke, Medine ve Basra’da geçirdi. Ebû Amr kırâat ilmini Mekke’de Mücahid b. Cebr, Said b. Cübeyr, Atâ b. Ebî Rebâh, İkrime b. Hâlid, İbn-i Kesir; Medine’de Yezid b. Rûmân, Şeybe b. Nisâh ve Ebû Ca’fer el-Kârî; Kûfe’de Âsım b. Behdele; Basra’da Yahya b. Ya’mer, Nasr b.Âsım ve Hasan-ı Basrî gibi tanınmış âlimlerden okudu. Kendisinden de Yahya b. Mübârek el-Yezidî, Abdülvehhâb b. Atâ el-Haffâf, Abdülvâris b.Said el-Anberî, İshak b. Yûsuf el-Ezrâk, Hârûn b. Mûsâ el-A’ver, Şücâ’ b. Ebû Nasr, Hüseyin b. Ali el-Cu’fî, Ali b. Nasr el-Cehdamî kıraat okumuşlardır. Ebû Amr ömrünün son yıllarını Basra’da geçirmiş olmasına rağmen bir vesileyle gittiği Kûfe’de vefat etmiştir. Kırâatı ve hayatı için bk. İbn-i Mücahid, a.g.e., s.79-85,98-101,116-122; Enderâbî, a.g.e., s.65-73; Dâni, Teysir, s.5,20-29; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n-Nihâye, I/288-292; el-Kâdî,a.g.e., s.16-20;

Ebû Amr’ın ilk râvisi Ebû Ömer Hafs b. Ömer ed-Dûrî (ö.248/862) ikinci râvisi ise Ebû Şuayb Sâlih b. Ziyad b. Abdullah es-Sûsî’dir.(ö.261/874) Dûrî’nin hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I/386-389; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n-Nihâye, I/255- 257, a.mlf., en-Neşr, I/101-107; el-Kâdî, a.g.e., s.18; Sûsî’nin hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I/390-391; İbnü’l-Cezerî, Gâyetü’n-Nihâye, I/332- 333; a.mlf., en-Neşr, I/107-110; el-Kâdî, a.g.e., s.18-19.

4- İbn-i Âmir(ö.118/736)

Ebû İmran Abdullah b. Âmir b. Yezid el-Yahsubî aslen Yemenli Arap bir âileye mensub olup 8(630) veya 21(641) yılında bugünkü Ürdün'de dünyaya geldi. Dokuz yaşında Şam'a gitti ve vefatına kadar (118/736) burada yaşadı. Mu'âz b. Cebel, Ebu'd-Derdâ ve Fedâle b. Ubeyd'den kırâat okudu. Hz. Osman'dan bizzat Kur'ân dinledi. Asıl kırâat hocası Hz. Osman'dan Kur'ân öğrenmiş bulunan Mugîre b. Ebû Şihâb el-Mahzûmî'dir. Kırâat senedi Mugîre b. Şihâb el-Mahzûmî- Hz. Osman- Hz. Peygamber şeklindedir. Kendisinden de Yahya b. Hâris ez-Zimârî, Ca'fer b. Rebî'a, Said b. Abdulaziz, Ca'fer b. Yezid ve kardeşi Abdurrahman b. Âmir el- Yahsûbî kırâat okumuştur Hayatı ve kıraatı için bk. İbn-i Mücahid, a.g.e., s.86-87, 101,123-125; Enderâbî, a.g.e., s.77-82; Dâni, et-Teysir, s.5-6; Zehebî, a.g.e., I/186-197; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/423-425; a.mlf., en- Neşr, I/111-118; el-Kâdî, a.g.e.,s. 21-23;

Ebu'l-Velid Hişâm b. Ammar es-Sülemî ed-Dimaşkî İbn-i Âmir'in(ö.245/859)birinci râvisidir. İbn-i Âmir'in meşhûr ikinci râvisi, Ebû Amr Abdullah b. Ahmed b. Bişr b. Zekvân'dır.(ö.242/857) Hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî,a.g.e.,I/396-402; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, II/354/356; a. mlf., en-Neşr, I/111-113;el-Kâdî, a.g.e., s.21-22; Hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I/402-405; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/404-405 a.mlf., en-Neşr, I/113-118; el-Kâdî, a.g.e., s.22-23;

5- Âsım b. Behdele (ö. 127/745)

Ebû Bekir Âsım b. Ebi'n-Necûd Behdele el-Esedî el-Kûfî, Muâviye döneminde Kûfe'de doğdu. Sahâbe'den Hâris b. Hassan el-Bekrî ve Ebû Rimse Rifaa b. Yesribî ile görüşmesi nedeniyle tâbiûndan kabul edilir. Âsım genç yaşta Kırâat İlmi'ne ilgi duydu ve çok güzel sesi ve okuyuşuyla kısa zamanda dikkatleri üzerine çekti. Ebû Abdurrahman es-Sülemi'den, Ali b. Ebû Talip'in kırâatını aldı. Zir b. Hubeyş el-Esedî'den de İbn-i Mes'ûd'un kıraatını aldı. Ebû Abdurrahman es-Sülemi'nin vefatı üzerine kırâat hocası olarak onun yerini aldı. Ebû Bekir Şu'be b. Ayyaş,Hafs b. Süleyman, Süleyman el-A'meş, Halil b. Ahmed, Ebû Amr b. Alâ ve Hamza b. Habib ez-Zeyyât kendisinden kırâat dersi almış olan talebeleridir. Ayrıca Ebû Hanife de kendisinden ders almıştır. Âsım 127/745 yılında Kûfe'de vefat etmiştir. Hayatı ve kırâatı için bk. İbn-i Mücahid, a.g.e., s.69-71, 94-97; Dâni, Teysir, s.6; Enderâbî, a.g.e., s.95-108; Zehebî, a.g.e., I/88-94; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/346-349; a.mlf., en-Neşr,I/119- 127; el-Kâdî, a.g.e., s. 24-27;

Âsım b. Behdele'nin kırâatının günümüze kadar gelmesinde büyük bir rol oynayan iki râvisi vardır. Birincisi, Ebû Bekir Şu'be b. Ayyaş el-Esedî (ö.193/809) ikincisi ise, Ebû Ömer Hafs b. Süleyman b. el-Mugîre el-Esedî'dir (ö.180/796) Hayatı ve kırâatı için bk. İbn-i Mücahid, a.g.e., s.70-71, 94-97; Zehebî, a.g.e., I/280-287; İbnü'l- Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/325-327; a.mlf.,en-Neşr, I/119-123; el-Kâdî, a.g.e., s.25; Hayatı ve kırâatı için bk. İbn-i Mücahid, a.g.e., s.95-96; Zehebî, a.g.e., I/287-290; İbnü'l-Cezerî Gâyetü'n-Nihâye, I/254-255; a.mlf., en-Neşr, I/123-127; el-Kâdî, a.g.e., s.25-26;

6- Hamza b. Habib(ö.156/773)

Ebû Umâre b. Hamza b.Habib b. Umâre ez-Zeyyât et-Teymî el-Kûfî 80 (699) yılında Kûfe'de doğdu. Erken yaşta kırâat eğitimi almış ve on beş yaşına geldiğinde kırâatta iyi bir seviyeye çıkmıştır. Bir süre imamlık yapmış ise de daha çok yağ ticareti ile meşgul olmuştur. Kırâatını Humrân b.A'yen, Muhammed b. Abdurahman b. Ebû Leyla, A'meş, Ebû İshak es- Sebî ve Câ'fer es-Sâdik gibi hocalardan almıştır. Kendisinden de Süleym b. İsâ el-Hanefî, Âiz b. Ebû

Âiz, Şuayb b.Harb ve Kisâî gibi âlimler kırâat almışlardır. Kırâatı ve hayatı için bk. İbn-i Mücahid, a.g.e., s.71-78, 97-98; Dâni, et-Teysir, s.6-7, Enderâbî, Kırâ'âtü'l-Kurrâ'i'l-Ma'rûfîn, s.109-117; Zehebî, Ma'rifetü'l-Kurrâ', I/250-265; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/261-263; a.mlf.,en-Neşr,I/127-134; el-Kâdî, el-Büdûru'z-Zâhire, s.28-32;

Hamza b. Habib'in ilk râvisi Halef b. Hişam el-Bezzâr(ö.229/844); ikinci râvisi ise Ebû İsâ Hallâd b. Hâlid es-Sayrafi eş-Şeybânî'dir(ö.220/835) Hayatı ve kırâatı için bk. Zehebî, a.g.e., I/422-423; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/274-275; a.mlf.,en- Neşr, I/129-134; el-Kâdî, a.g.e., s.30-31;

7- Kisâî (ö.189/805)

Ebu'l-Hasen Ali b. Hamza el-Kisâî el-Kûfî İran asıllı olup 119/737 yılında Kûfe'de doğdu. 189/805 yılında Rey'in Renbûye köyünde vefat etti. Kırâat ilmini Hamza b.Habib ez- Zeyyât, İsâ b. Ömer el-Hemedânî, Muhammed b. Ebû Leyla, Ebû Bekir b. Ayyaş'tan aldı. Kendisinden de İsmail b. Medân, İsâ b. Süleyman el-Hicâzî, Yahya b. Ziyâd el-Ferrâ, Ebû Ubeyd el-Kâsım b. Sellâm, Muhammed b. Kudâme ve daha pek çok kimse kırâat almıştır. Kisâî, Hamza'dan sonra Kûfe'nin kırâat imamı olmuştur. Kisâî'nin kırâatı Ebû'l-Hâris Leys b. Hâlid el-Mervezî (ö.240/854) ve Ebû Ömer Hafs b. Ömer ed-Dûrî (ö.248/862) rivâyeti ile şöhre yapmıştır. Dûrî aynı zamanda Ebû Amr b. Alâ'nın ilk râvisidir. Kırâatı ve hayatı için bk. İbn-i Ebû Dâvûd, Kitâbu'l-Mesâhif, I/277-280,390,395; İbn-i Mücahid, a.g.e., s.78-79; Dâni,et- Teysir, s.7; Enderâbî, a.g.e., s.118-133; Zehebî, a.g.e., I/296-305; İbnü'l- Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye,I/535-540; a.mlf., en-Neşr, I/134-139; el-Kâdî, a.g.e.,s.28-32;

8- Ebû Ca'fer el-Kârî (ö.132/749)

Tâbiûnun önde gelenlerinden olan Ebû Ca'fer Yezid b. el-Ka'ka' el-Mahzûmî el- Medenî Medine kırâat imamıdır. Kırâatını; Abdullah b.Ayyaş, Abdullah b. Abbas ve Ebû Hureyre'den aldı. Kendisinden de Nâfi, Ebû Amr b. Alâ ve Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem kırâat okumuştur. Onu ilk defa onlu grubu içerisine alan ilk eser, İbn-i Nîsâbü'rî'nin el-Gâye fi'l-kırâ'âti'l- aşr adlı tasnifi olup kitabın sıralamasında sekizinci imam olarak yer almaktadır. Kırâatı ile ilgili ileri sürülen “şâzz” nitelemesi doğru bulunmamış, uzun yıllar Mescid-i Nebevî'de sahâbe'nin ve tâbiûn'un ileri gelenleri arasında Kur'ân ve kırâat dersi veren birinin okuyuşunun yadırganmamış olması sıhhatinin en açık delili kabul edilmiştir. Ebû Ca'fer el-Kârî, 132 yılında Medine'de vefat etmiştir. Hayatı ve kırâatı için bk. İbn-i Mücahid, Kitâbu's-Seb'a, s.56-58; İbn-i Mihrân en-Nîsâbü'rî, el-Gâye fi'l-Kırââti'l-Aşr (nşr. Muhammed Gıyâs el-Cenbâz- Said Abdullah), Riyad 1411/1990, s.37-40; Enderâbî,a.g.e., s.41-49; Ebû'l-Alâ Hasen b. Ahmed b. Hasan el-Hemedânî, Gâyetü'l-İhtisâr fi'l- Kırââti'l-'Aşri Eimmeti'l-Emsâr (nşr. Eşref Muhammed Fuad Talat)I-II, Cidde 1994, I/7-11; Zehebî, a.g.e., I/296-305; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, II/382-384; a.mlf., en-Neşr, I/139-144; el-Kâdî, a.g.e., s.37-39;

9-Ya'kûb el-Hadramî (ö.205/821)

Ebû Muhammed Ya'kûb b. İshak b. Zeyd el-Hadramî el-Basrî, 117/735 yılında Basra'da doğmuştur. Beşinci tabaka ulemâsından olup, meşhûr on imamdan dokuzuncusudur. Hadramîlerin kölesi olduğu için o beldeye nispet edilerek el-Hadramî lâkâbını almıştır. Ebû Amr b. Alâ'dan sonra Basra kırâat imamlığı kendisine geçmiştir. Basra Câmiiinde yıllarca imamlık yapmıştır. Ebû Amr'dan sonra Basra ekolünün ikinci büyük temsilcisi olarak tarihe geçmiştir. Seksen sekiz yaşında iken Basra'da vefat etmiştir.(205/821) Hayatı için bk. İbn-i Mihrân, el-Gâye fi'l-Kırââti'l-Aşr, s.121; Ebu'l Hasan Tahir b. Abdü'l-münim b. Ubeydullah İbn-i Galbûn, et-Tezkire fi'l-Kırâât (nşr.Abdülfettah Buhayri İbrahim)I-II, Kahire 1991,I/80;

Enderâbî, Kırââtü'l-Kurrâ'i'l-Ma'rûfîn, s.135-136; el-Hemedânî, Gâyetü'l-İhtisâr,I/45-46; Zehebî, Ma'rifetü'l-Kurrâ, I/328-329; İbn-i Hallikan,Ebu'l-Abbas Şemsüddin Ahmed b. Muhammed b. Ebî Bekir, Vefeyâtü'l-A'yân ve Enbâu Ebnâi'z-Zaman (thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamit), I-V,1. Baskı, Matbaatu's-Saade,Mısır 1367/1948., IV/390; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye,II/386- 387; amlf., en-Neşr,I/144-145; el-Kâdî, el-Büdûru'z-Zâhire, s.40; Ez-Ziriklî, Hayruddin, el-A'lâm,IXI, 3. baskı, Beyrut 1389/1969, IX/255.

10- Halef b. Hişam (ö.229/844)

Ebû Muhammed Halef b. Hişam b. Sa'leb el-Esedî el-Bağdâdî el-Bezzâr 150/767 yılında Bağdat'ta doğdu ve 229/844 yılında Bağdat'ta vefat etti. Erken yaşlarda başladığı kırâat eğitimini Bağdat ve Kûfe'de tamamladı. Hamza b. Habib, kırâatını Süleym b. Âsâ'dan; Âsım b. Behdele, kırâatını Ebû Yûsuf Ya'kûb b. Halife el-A'şa ve Yahya b. Âdem'den ve Nâfi, kırâatını İshak b. Müseyyebî'den aldı. Kendisinden de Ebu'l Hasan el-Hulvânî, İdris b. Abdülkerim el- Haddâd, Muhammed b. Yahya el-Kisâî, ve Seleme b. Âsım kırâat okumuşlardır.Halefü'lÂşir diye de adlandırılan Halef b.Hişam'ın ilk râvisi İshak b. İbrahim el-Verrâk el-Mervezî el- Bağdâdî'dir(ö. 286/889). İkinci râvisi ise;Ebu'l-Hasen İdris b. Abdülkerim el-Bağdâdî el- Haddâd'dır(ö.292/905). İshak el-Verrâk ve İdris el-Haddâd'ın hayatı ve kırâatı için bk. İbn-i Mihrân, a.g.e., s.129-131; El- Hemedânî, a.g.e., 161-162; Zehebî, a.g.e., I/499-500; İbnü'l-Cezerî, Gâyetü'n-Nihâye, I/154; a.mlf., en-Neşr, I/150-152; el-Kâdî, a.g.e., s.44.